

De moderne cottage tuin

De moderne cottage tuin

GREG LOADES

TERRA

Omslag: Zomerse tuin bij Churt Lea Cottage, Surrey, Verenigd Koninkrijk

Oorspronkelijke titel: *The Modern Cottage Garden*

Oorspronkelijke uitgever: Timber Press, Inc.

Tekst: © Greg Loades

Fotografie: © Neil Hepworth, tenzij anders vermeld op blz. 217

© 2022

Uitgeverij TERRA

Terra maakt deel uit van TerraLannoo bv

Postbus 23202

1100 DS Amsterdam, Nederland

info@terralannoo.nl

terra-publishing.com

terrapublishing

terrapublishing

Vertaling: Jan van den Berg en Piet Dal

Redactie Nederlandse editie: Jaap Verschoor, Kantoor Verschoor Boekmakers

Zetwerk: Piet Dal

Opmaak omslag: hans delnoij grafisch ontwerp

Ontwerp omslag: Stacy Wakefield Forte

Ontwerp tekst: Sarah Crumb

Eerste druk, 2022

ISBN 978 90 8989 898 2

NUR 424, 425

Voor dit boek is gebruikgemaakt van papier waarvan zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid. Terra vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor Malachi,
geboren in het jaar waarin dit boek werd geschreven

Inhoud

Voorwoord: Wat is de moderne cottagetuin? 9

De basis 15

De traditionele cottagetuin 17

De nieuwe vasteplantentuin 31

Hoe leg je een moderne cottagetuin aan 43

Een tuinierstuin aanleggen 46

Kleine ruimten 65

Potten 83

Een jaar in de moderne cottagetuin:

Verzorging van seizoen tot seizoen 115

Lente 119

Zomer 133

Herfst 157

Winter 171

50 Basisplanten: A tot Z 185

Bronnen 214

Dankwoord 215

Fotoverantwoording 217

Register 218

VOORWOORD

Wat is de moderne cottagetuin?

Vind je het ook zo moeilijk om jouw tuin in één stijl aan te leggen?

Zou het kunnen dat we aan planten gehecht raken omdat ze leven en groeien? Afscheid nemen van de plant die al drie verhuizingen heeft overleefd, vinden we heel moeilijk. De grote struik die is begonnen als een stekje uit de tuin van een kennis willen we absoluut niet kwijt. En we moeten per se de plant houden die het pas ging doen na de verhuizing naar een tuin met andere bodemeigenschappen. Zelfs als planten niet passen bij de stijl van de rest van de tuin of qua formaat uit de toon vallen, kan het moeilijk zijn om er afscheid van te nemen. Planten zijn herinneringen. Planten kunnen ons trots maken. Planten vertellen verhalen.

En hoe moeilijk is het soms om weerstand aan planten te bieden die je bij een kwekerij in bloei ziet staan, zelfs als je niet weet waar je ze in de

Mooie ouderwetse dahlia's en asters tussen echinacea's, gaura's en perovskia's maken het beeld van eigentijdse vaste planten gedurfter en aantrekkelijker.

tuin zou moeten neerzetten en of ze wel bij de rest passen? Wees eerlijk: wie heeft bij het zoeken naar passende planten een plattegrond van de tuin met alle open plekken bij zich? En als je dan onbekende nieuwe planten naast bestaande in de border plaatst, rek je de grenzen van traditionele tuinontwerpen per ongeluk of opzettelijk toch een beetje op?

Natuurlijk kan dit helemaal geen kwaad. Met planten uit oudere tuinstijlen maken we namelijk iets bijzonders: een nieuwe stijl die het beste van de traditionele cottagetuin combineert met het beste van de tuinen uit de nieuwe trend met vaste planten. Laten we die gecombineerde stijl de moderne cottagetuin noemen. Het is een geweldige stijl voor tuinmannen en -vrouwen die geen weerstand kunnen bieden aan planten.

Zelfs in de kleine tuinen die de meesten van ons tegenwoordig hebben, zien we de emotionele banden en de diepe gevoelens die geliefde planten in de zomertuin oproepen. De geurende klimrozen, het vingerhoedskruid vol bijen en de dromerige stokrozen doen immers denken aan romantiek, nostalgie en vervlogen tijden. Misschien zorgt dit meer dan wat ook voor een welkome afleiding van onze voortdurend veranderende wereld.

Van de nieuwe vasteplantenstijl worden ook de majestueus wuivende prairiegrassen overgenomen en de vaste planten die aan het eind van de herfst nog altijd even vol en kleurrijk zijn als in de zomer, terwijl hun afstervende stengels en openbarstende zaaddozen in de winter voor structuur en een oogstrelend beeld zorgen.

Een moderne cottagetuin is zowel eigentijds als klassiek. Diversiteit viert hoogtij en er worden verrassende resultaten geboekt door het samenbrengen van onwaarschijnlijke burens. De moderne cottagetuin is niet zorgvuldig ontworpen, maar gecreëerd door liefhebbers van planten die het beste van oud en nieuw laten zien, van de klassieke cottagestijl en de nieuwe vasteplantenstijl.

Ik hoop dat je in dit boek de inspiratie vindt om planten in de tuin te zetten die nieuw voor jou zijn, om nieuwe combinaties uit te proberen en planten naast andere te zetten die vroeger alleen stonden. Maar bovenal zou je plezier moeten hebben in het proces van experimenteren met planten.

Rozen (hier 'Roald Dahl') vormen een pijler van de klassieke cottagetuin en worden vaak apart gezet, maar ze kunnen in een border prachtig samengaan met verschillende andere planten.

Om in de stemming te komen gaan we op deze pagina's op bezoek bij traditionele en nieuwe vasteplantentuinen, en ook bij twee moderne cottagetuinen, waaronder mijn eigen kleine stadstuin. De mensen die de tuinen hebben aangelegd delen graag hun ervaringen en komen met interessante ideeën voor de enthousiaste tuinier.

Voor velen van ons betekent tuinieren niets anders dan steeds meer potten met planten uit de traditionele cottagetuin en uit de nieuwe vasteplantenstijl bij elkaar op een kleine plek zetten. Natuurlijk zijn er ook nog andere mogelijkheden, want ook planten die een andere verzorging nodig hebben, kunnen in die potten naast elkaar staan. Een tuin die voornamelijk bestaat uit opgepotte planten op een klein oppervlak zal veel indruk maken.

Maar je kunt nog een stapje verder gaan: gedurfd planten bij elkaar zetten kan jouw tuin en jouw leven als tuinier opwindender maken dan ooit. Je hebt niets te verliezen. Als een plant niet aanslaat, kun je die

Rood zonnekruid en de gele margrietachtige bloemen van de zonnehoed zijn de opvallende overblijvende planten in de moderne cottagetuin. Ze gaan goed samen met vroegere favorieten als goudsbloem en witte grootbloemige margriet.

gewoon vervangen door iets anders. Bekijk de vele suggesties in dit boek, waaronder een opsomming van vijftig belangrijke planten voor onze moderne cottagetuin.

Het assortiment beschikbare planten is alleen maar toegenomen, omdat de nieuwe vasteplantenstijl veel late zomerbloeiërs onder de aandacht heeft gebracht. Wat ons ook nog steeds raakt, is het beeld van de romantische rozen die de voordeur van een Engelse cottage omlijsten of van de hemelse verzameling vaste planten in cottagetuinen die van het Engelse platteland een pelgrimsoord maken voor enthousiaste tuiniers.

Prairieplanten en soorten uit de klassieke cottagetuin bij elkaar zetten lijkt misschien een manier van tuinieren die op twee gedachten hinkt, maar op dezelfde manier waarop onze smaak verandert als we kennis maken met voedsel uit de hele wereld, kunnen we als tuinier onze voorkeur voor planten verbreden door avontuurlijker te worden. Je hoeft niet te kiezen voor het een of het ander. Je kunt beide benaderingen toepassen in dezelfde tuin en zelfs in dezelfde terracotta pot of hangmand.

Breng deze twee stijlen bij elkaar en wat krijg je? Een tuin in een nieuwe maar klassieke stijl. Denk aan Bing Crosby en David Bowie die samen 'Little Drummer Boy' zingen. Nieuw en oud verenigd, de nieuwe vasteplantentuin vermengd met de klassieke cottagetuin – het kan tot iets verrassends en moois leiden. (Ik geef ook aanwijzingen voor de verzorging van je planten voor elk seizoen en voor de lange termijn.)

Vrede op aarde, is dat mogelijk? In onze tuinen wel.

De basis

We beginnen deze reis met een blik op twee basisstijlen die het fundament vormen van de moderne cottagetuin: de renaissance van de romantische cottagetuin uit de negentiende en begin twintigste eeuw en de nieuwe vastepflanterij van de laatste eeuwswisseling – een stijl die zijn eigen romantiek kent. >

Opbollende bloemenwolken van de roos 'Ballerina' zijn een kenmerk van de traditionele cottagetuin, hier te zien in Newby Hall in Yorkshire, VK.

Traditionele cottagetuinen stonden vol bloemen die zich voornamelijk in de zomer uitzaaiden tot een ongedwongen geheel. Maar met de overgang naar de eenentwintigste eeuw, toen de tuinoppervlakte en de vrije tijd om te tuinieren afnamen, ontstond een zoektocht naar planten die het hele jaar interessant zijn.

Tegen het eind van het millennium was de vasteplantentuin de nieuwe stijl geworden, een stijl waarin stukken gras en vaste planten gecombineerd worden. Misschien is je bij tuinshows een trend opgevallen richting groenblijvende en bladverliezende siergrassen, ten koste van heilige koeien als rozen, vingerhoedskruid en bloeiende struiken, die plotseling werden bestempeld als niet-modieus.

Toch zal de romantiek nooit verdwijnen, zoals de moderne cottagetuin laat zien.

De traditionele cottagetuin

Wat is mijn definitie van ‘cottagetuin’ en wat bedoelen tuiniers als ze zeggen dat ze elementen van de cottagetuin rond hun huis willen?

In deze stijl ligt de nadruk op zachte pastelkleuren: een overvloed aan roze, paarse en witte bloesems van wilde appels, klimrozen, hoge cosmea’s en geurende tabaksplanten. Borders staan overvol met bloeiende planten – meestal langs grasperken – met als hoogtepunt van het seizoen het moment waarop de lente in de zomer overgaat en de eerste rozen, vingerhoedskruid en ridderspoor allemaal bloeien. Uitgeschoten clematis en kamperfoelie bedekken muren en hekken, vrouwenmantel begrenst borders en de nadruk ligt op planten die rustig hun natuurlijke gang mogen gaan om stukken tuin in bezit te nemen. Dit rommelige tafereel van georganiseerde chaos staat vol zelfzaaiende planten, waardoor in de zomer overal vingerhoedskruid en stokrozen opschieten met eronder bloeiende kruiden.

Het is al met al een aantrekkelijke tuin voor dieren, met enkelvoudige bloemen die in de smaak vallen bij bestuivende insecten en een dicht tapijt van door elkaar groeiende planten dat extra verzorging of het verwijderen van onkruid overbodig maakt.

Het is een tuinstijl die weerklank vindt bij wat gerenoveerd, oud en ouderwets is. Stel je een langzaam vervallende oude bakstenen muur voor, een gammel tuinhekje, verweerde houten bogen die bedekt zijn met kronkelende kamperfoelie die het bouwsel elk jaar dreigt om te trekken,

De bloementuin van Gravetye Manor bevat een prachtige collectie kruiden, vaste planten en eenjarige bloeiers die samen een wild ogende cottage tuin vormen.

waardoor het nog mooier wordt als meer terrein in bezit wordt genomen. De indruk is sjofel chic, maar dan met planten.

Het grote voordeel van de cottage tuin en die stijl van aanplanten is dat er in de zomer nauwelijks onderhoud vereist is. Omdat het gaat om een ongedwongen stijl en planten in een beperkte ruimte door elkaar mogen groeien, hoef je niet eindeloos te wieden en te snoeien om de tuin er ordelijker uit te laten zien.

In werkelijkheid wordt de schijnbare willekeur van cottage tuinen alleen verkregen met vakkundig ontwerpen en plannen. Er moet achter de schermen in het vroege voorjaar heel wat werk worden verzet om een puinhoop te vermijden. Als planten zich ongecontroleerd mogen uitzaaïen en sterke vaste planten niet regelmatig worden gesplitst, kan een handjevol planten de tuin gaan overheersen waardoor die gaat inboeten aan verscheidenheid in kleur en vorm.

De toppers van de cottage tuin hebben ook de gewoonte om te pieken in het begin van de zomer, om daarna te verdwijnen of later in het jaar nooit meer zo'n overdadige bloei en gezondheid te laten zien. Kruiden, oude rozen, vingerhoedskruid en vrouwenmantel verrukken en bekoren de tuinier als de lente overgaat in de zomer, maar zes weken later zijn hun bloemen een vage herinnering en kunnen ze in de tuin een grote kleurenleegte achterlaten.

EEN KORTE GESCHIEDENIS

Oorspronkelijk waren cottage tuinen in Groot-Brittannië kleine maar productieve veldjes rond een cottage waar kruiden, groenten, bloemen en vee (hopelijk) in harmonie samenleefden. De cottages waren het onderkomen van landarbeiders die hun beperkte hoeveelheid grond zo productief mogelijk moesten maken om hun gezin te voeden.

In de victoriaanse tijd begonnen twee beroemde hoveniers, Gertrude Jekyll en William Robinson, tuinen aan te leggen die vol stonden met bloemen en een ongedwongen indeling hadden die was gestoeld op de oorspronkelijke cottage tuin. Deze nieuwe interpretatie werd populair en kreeg in de loop van de tijd het etiket cottage tuin opgeplakt. Nu sloeg die

naam dus vooral op dat romantische beeld van toortsen vingerhoedskruid, klimrozen, kruiden en eenjarige zelfzaaiers, waardoor tuiniers tegenwoordig nog altijd worden beïnvloed, terwijl de productieve elementen ontbraken (en de cottage vaak ook).

In 1885 legde William Robinson bij Gravetye Manor in Sussex een tuin aan die vol kleur zat en de natuur en de seizoenen volgde. Robinsons filosofie hield in dat tuinen niet strikt een ontwerp hoeven te volgen en zich natuurlijk moeten kunnen ontwikkelen met de nadruk op planten die jaar in jaar uit terugkomen in plaats van eenjarige tuinplanten die elk jaar vervangen moeten worden.

Robinson was ook voorstander van gemengde borders, waarin struiken naast winterharde en half winterharde vaste planten staan. Zijn tuin in Gravetye was enorm en totaal niet te vergelijken met de smalle stroken tuin rond eenvoudige cottages, maar zijn benadering vormt nog steeds het kader voor wat veel hoveniers tegenwoordig een cottagetuin noemen.

Robinson en Jekyll drukten hun eigen moderne stempel op het idee van de cottagetuin, maar in de volgende generaties veranderde de stijl verder. Eind jaren dertig van de vorige eeuw legde Margery Fish haar eigen tuin aan bij East Lambrook Manor in Somerset. Fish gebruikte een hoog percentage vaste planten in de tuin en gebruikte sierplanten die het hele jaar lang mooi waren om te zien en een veel langere bloeiperiode hadden.

In wezen verandert de cottagetuin elke generatie. Veel tuiniers die zich bezighouden met een cottagetuin baseren zich op de aanleg die wordt aangetroffen in veel mooie Britse tuinen: de border met overblijvende planten.

BORDER MET OVERBLIJVENDE PLANTEN

De border met overblijvende planten kun je zien als het lastige neefje van de cottagetuin. Oorspronkelijk ging het hierbij om de terreinen van grote landhuizen en werd de border – ofwel rand – gebruikt langs muren en hagen rond een grote tuin. Ook in de tuin zelf stonden overblijvende

William Robinson introduceerde volle en kleurrijke tuinen, zoals te zien is in de bloementuin van Gravetye Manor, hier in de vroege herfst.

planten, die elke winter afsterven om de volgende lente weer uit te schieten.

Hoewel het ontwerp vaak strakker is, bevat de border met overblijvende planten veel kenmerken van de cottagetuin. Hij staat namelijk vol bloemen en heel veel planten om optimaal gebruik te maken van de geboden ruimte.

Traditioneel zouden hoge planten achteraan in de border worden gezet, waarna de hoogte langzaam afneemt naar bodembedekkers als vrouwenmantel en winterharde geraniums aan de rand van de border. Wanneer hij uitsluitend beplant is met overblijvende planten, zijn deze stukken tuin bijzonder arbeidsintensief. Omdat de planten elk jaar weer

opnieuw uitschieten, zijn ze meestal erg teer en moeten ze vanaf de vroege lente ondersteund worden. De border is in de winter en een groot deel van de lente kaal, wat onkruid wieden noodzakelijk maakt voor de tuinier die ongeduldig wacht tot zijn planten de kale grond bedekken.

Het algehele effect van de border met overblijvende planten is een geometrisch pronkstuk dat halverwege de zomer zijn bloeiend hoogtepunt bereikt. Dit biedt zonder meer een prachtig spektakel in de tuin, maar zo'n border is wel een luxe optie voor de tuinier met ruimtegebrek. Het echte seizoen is betrekkelijk kort en de uren van ondersteunen, wieden, snoeien en sproeien worden alleen in de zomer en herfst beloond. In de winter vormt de border een kaal landschap zonder structuur, kleur en leven.

Linksboven: Overblijvende zomerbloeiers voegen kleur toe aan een forse opzet van groenblijvende heesters in East Lambrook Manor Gardens in Somerset, VK.

Boven: De Silver Garden in East Lambrook Manor Gardens staat vol met klassieke cottage tuinplanten en mediterrane heesters.

Rechtsboven: Een cottage tuin staat vol planten, is informeel, kleurrijk en doet denken aan vroeger.

Bladzijden hierna: De cottage tuin bereikt zijn hoogtepunt aan het begin van de zomer: overdadig bloeiende, dicht opeenstaande overblijvende planten die vaak bloeien in pasteltinten, zoals hier in Newby Hall, VK.

Het gebruik van louter overblijvende planten in een stuk tuin beleefde een renaissance in de tweede helft van de twintigste eeuw, voornamelijk dankzij de Britse hovenier Alan Bloom. Hij was de eerste die overblijvende planten in bedden zette in plaats van in borders. Dat waren dan stukken kale grond die in vloeiende vormen – nier- of cirkelvormig – in het gazon werden uitgestoken en beplant met overblijvende planten die van alle kanten bekeken konden worden. Bedden met overblijvende planten waren nog steeds arbeidsintensief, maar kleiner en minder formeel dan borders.